

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (sedmo vijeće)

15. rujna 2022.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Koordinacija sustava socijalne sigurnosti – Uredba (EZ) br. 883/2004 – Članak 13. – Određivanje primjenjivog zakonodavstva – Sporazum između Europske zajednice i njezinih država članica, s jedne strane, i Švicarske Konfederacije, s druge strane, o slobodnom kretanju osoba – Prilog II. – Članak 1. stavak 2. – Osoba koja obavlja odvjetničku djelatnost, čije je središte privatnih i poslovnih interesa u Švicarskoj i koja tu djelatnost obavlja i u druge dvije države članice – Zahtjev za priznavanje prijevremene starosne mirovine – Nacionalni propis kojim se dotičnoj osobi nalaže odricanje od obavljanja navedene djelatnosti na području dotične države članice i u inozemstvu”

U predmetu C-58/21,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Verwaltungsgericht Wien (Upravni sud u Beču, Austrija), odlukom od 21. siječnja 2021., koju je Sud zaprimio 1. veljače 2021., u postupku

FK

uz sudjelovanje:

Rechtsanwaltskammer Wien,

SUD (sedmo vijeće),

u sastavu: J. Passer, predsjednik vijeća, F. Biltgen (izvjestitelj) i M. L. Arastey Sahún, suci,

nezavisni odvjetnik: J. Richard de la Tour,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za osobu FK, W. Polster, *Rechtsanwalt*,
- za austrijsku vladu, A. Posch i E. Samoilova, u svojstvu agenata,
- za Europsku komisiju, B.-R. Killmann i D. Martin, u svojstvu agenata,

* Jezik postupka: njemački

odlučivši, nakon što je saslušao nezavisnog odvjetnika, da u predmetu odluči bez mišljenja,
donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 13. stavka 2. točke (b) Uredbe (EZ) br. 883/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti (SL 2004., L 166, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 3., str. 160. i ispravak SL 2020., L 415, str. 88.).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru spora između osobe FK i Rechtsanwaltskammera Wien (Odvjetnička komora u Beču, Austrija) o odbijanju zahtjeva za priznavanje prijevremene starosne mirovine koji je podnijela ta osoba.

Pravni okvir

Pravo Unije

Uredba br. 883/2004

- 3 Članak 1. Uredbe br. 883/2004, naslovljen „Definicije”, glasi kako slijedi:

„U smislu ove Uredbe:

[...]

- (x) ‚predmirovinsko davanje’ znači: sva novčana davanja, osim davanja za nezaposlenost ili prijevremene starosne mirovine, koj[a] od određene dobi stječu radnici koji su smanjili, prestali ili obustavili svoje plaćene djelatnosti do starosne dobi na osnovi koje stječu pravo na starosnu ili prijevremenu starosnu mirovinu, čije ostvarivanje ne ovisi o tome da određena osoba mora biti na raspolaganju službama zapošljavanja nadležne države; ‚prijevremena starosna mirovina’ znači mirovina koja se stječe prije uobičajene dobi za priznavanje prava na mirovinu i koja se i dalje ostvaruje nakon što osoba napuni spomenutu dob ili se zamjenjuje drugom starosnom mirovinom;

[...]”

- 4 U skladu s člankom 3. te uredbe, naslovljenim „Materijalno područje primjene”:

„1. Ova se Uredba primjenjuje na sve zakonodavstvo s obzirom na sljedeće grane socijalne sigurnosti:

[...]

- (d) davanja za slučaj starosti;

[...]

(i) predmirovinska davanja;

[...]”

5 U članku 11. stavku 1. i stavku 3. točki (a) navedene uredbe navodi se:

„1. Na osobe na koje se primjenjuje ova Uredba, primjenjuje se zakonodavstvo samo jedne države članice. To se zakonodavstvo određuje u skladu s ovom glavom.

[...]

3. Podložno člancima od 12. do 16.:

(a) na osobu koja obavlja djelatnost kao zaposlena ili samozaposlena osoba u državi članici primjenjuje se zakonodavstvo te države članice.”

6 Člankom 13. stavkom 2. te uredbe određuje se:

„Na osobu, koja inače obavlja djelatnost kao samozaposlena osoba u dvije ili više država članica primjenjuje se:

(a) zakonodavstvo države članice boravišta ako obavlja znatan dio svoje djelatnosti u toj državi članici;

ili

(b) zakonodavstvo države članice u kojoj je središte interesa njene djelatnosti ako nema boravište u jednoj od država članica u kojoj obavlja znatan dio svoje djelatnosti.”

7 U skladu s člankom 14. stavcima 1. do 3. Uredbe br. 883/2004:

„1. Članci od 11. do 13. ne primjenjuju se na dobrovoljno osiguranje ili izborno produženo osiguranje osim ako za jednu od grana iz članka 3. stavka 1. u državi članici ne postoji isključivo dobrovoljni sustav.

2. Ako na temelju zakonodavstva države članice osoba na koju se to odnosi podliježe obveznom osiguranju u toj državi članici, na nju se ne mora [može] primjenjivati sustav dobrovoljnog osiguranja ili sustav izbornog produženog osiguranja u drugoj državi članici. U svim ostalim slučajevima u kojima za određenu granu postoji izbor između nekoliko sustava dobrovoljnog osiguranja ili izbornog produženog osiguranja, osoba na koju se to odnosi pridružuje se [samo] sustavu po svom izboru.

3. Međutim, što se tiče invalidskih davanja, davanja za slučaj starosti ili davanja za nadživjele osobe, osoba na koju se to odnosi može se pridružiti sustavu dobrovoljnog ili izbornog produženog osiguranja države članice čak i ako se na nju obvezno primjenjuje zakonodavstvo druge države članice, pod uvjetom da se u jednoj fazi njezine karijere na nju primjenjivalo zakonodavstvo prve države članice zbog ili kao posljedica djelatnosti u svojstvu zaposlene ili

samozaposlene osobe i ako je takvo preklapanje izričito ili prešutno dozvoljeno prema zakonodavstvu prve države članice.”

8 U skladu s člankom 90. stavkom 1. te uredbe:

„1. Uredba Vijeća (EEZ) br. 1408/71 [od 14. lipnja 1971. o primjeni sustava socijalne sigurnosti na zaposlene osobe, samozaposlene osobe i članove njihovih obitelji koji se kreću unutar Zajednice, u verziji koja je izmijenjena i ažurirana Uredbom Vijeća (EZ) br. 118/97 od 2. prosinca 1996. (SL 1997., L 28, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 7., str. 7.)] stavlja se izvan snage na dan primjene ove Uredbe.

Međutim, Uredba (EEZ) br. 1408/71 i dalje je na snazi i ima pravni učinak u smislu:

[...]

(c) Sporazum[a] o Europskom gospodarskom prostoru [(EGP) od 2. svibnja 1992. (SL 1994., L 1, str. 3.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 11., svezak 106., str. 4.)] i Sporazum[a] između Europske zajednice i njezinih država članica, na jednoj strani, i Švicarske Konfederacije, na drugoj strani, o slobodnom kretanju osoba [...] i ostali[h] sporazum[a] koji upućuju na Uredbu (EEZ) br. 1408/71, tako dugo dok se ti sporazumi ne izmijene s obzirom na ovu Uredbu.”

Uredba br. 987/2009

9 Člankom 14. Uredbe (EZ) br. 987/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. o utvrđivanju postupka provedbe Uredbe br. 883/2004 (SL 2009., L 284, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 2., str. 171.) naslovljenim „Pojednosti u vezi s člancima 12. i 13. osnovne uredbe” u stavcima 6., 8. i 9. predviđa se:

„6. Za potrebe primjene članka 13. stavka 2. Uredbe [br. 883/2004], osoba koja ,inače obavlja aktivnost kao samozaposlena osoba u dvije ili više država članica’ posebno se odnosi na osobu koja istovremeno ili naizmjenice obavlja jednu ili više odvojenih samostalnih djelatnosti, bez obzira na narav tih djelatnosti, u dvije ili više država članica.

[...]

8. Za potrebe primjene članka 13. stavaka 1. i 2. Uredbe [br. 883/2004], ,znatan dio djelatnosti zaposlene ili samozaposlene osobe’ koja se obavlja u državi članici označava količinski značajan dio svih djelatnosti zaposlene osobe ili samozaposlene osobe, s time da to ne mora nužno biti glavni dio tih djelatnosti.

Kako bi se odredilo obavlja li se znatan dio djelatnosti u državi članici, u obzir se uzimaju sljedeći okvirni kriteriji:

(a) u slučaju djelatnosti zaposlenih osoba, radno vrijeme i/ili naknada za rad; a

(b) u slučaju djelatnosti samozaposlenih osoba, promet, radno vrijeme, broj pruženih usluga i/ili dohodak.

Ako je u okviru opće ocjene utvrđeno da je udio u odnosu na prethodno spomenute kriterije manji od 25 %, to je pokazatelj da se u određenoj državi članici ne obavlja znatan dio djelatnosti.

9. Za potrebe primjene članka 13. stavka 2. točke (b) Uredbe [br. 883/2004], „središte interesa” djelatnosti samozaposlene osobe određuje se uzimajući u obzir sve vidove profesionalnih djelatnosti te osobe, a to je posebno mjesto stalnog i trajnog sjedišta te osobe, uobičajena narav ili trajanje djelatnosti koje se obavljaju, broj pruženih usluga te namjera dotične osobe koja je razvidna iz svih okolnosti.”

Sporazum EZ – Švicarska

- 10 Sporazumom između Europske zajednice i njezinih država članica, s jedne strane, i Švicarske Konfederacije, s druge strane, o slobodnom kretanju osoba (SL 2002., L 114, str. 6.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 8., svezak 11., str. 60), koji je potpisan u Luxembourgu 21. lipnja 1999. i odobren u ime Europske zajednice Odlukom Vijeća i Komisije o Sporazumu o znanstvenoj i tehnološkoj suradnji od 4. travnja 2002. o sklapanju sedam sporazuma sa Švicarskom Konfederacijom (SL 2002., L 114, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 11., svezak 60., str. 3., u daljnjem tekstu: Sporazum EZ – Švicarska), u članku 8. određuje se:

„Ugovorne stranke osiguravaju, u skladu s Prilogom II., usklađenost sustava socijalne sigurnosti posebno s ciljem:

- (a) osiguranja jednakog postupanja;
  - (b) određivanja zakonodavstva koje se primjenjuje;
  - (c) zbrajanja radi stjecanja i zadržavanja prava na davanja te izračuna takvih davanja svih razdoblja koja nacionaln[a] zakonodavstv[a] predmetnih država uzimaju u obzir;
  - (d) isplate davanja osobama koje borave na području ugovornih stranaka;
  - (e) poticanja uzajamne upravne pomoći i suradnje između tijela i institucija.”
- 11 Prilog II. Sporazumu EZ – Švicarska o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti u članku 1. predviđa:

„1. Ugovorne stranke su suglasne, s obzirom na koordinaciju sustava socijalne sigurnosti, međusobno primjenjivati akte Zajednice na koje se upućuje, kako su bili na snazi na dan potpisivanja Sporazuma i kako su izmijenjeni odjeljkom A ovog Priloga, ili pravila koja su jednaka takvim aktima.

2. Pojam ‚država(-e) članica(-e)’ sadržan u aktima iz odjeljka A ovog Priloga, podrazumijeva uključivanje Švicarske [Konfederacije] pored država koje su obuhvaćene relevantnim aktima Zajednice.”

- 12 Odjeljak A tog Priloga II. upućivao je, među ostalim, na Uredbu Vijeća br. 1408/71, kako je izmijenjena i ažurirana Uredbom Vijeća br. 118/97 (u daljnjem tekstu: Uredba br. 1408/71), te na Uredbu Vijeća (EEZ) br. 574/72 od 21. ožujka 1972. o utvrđivanju postupka provedbe Uredbe br. 1408/71 (SL 1972., L 74, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 8., str. 3.).
- 13 Navedeni prilog ažuriran je Odlukom br. 1/2012 zajedničkog odbora uspostavljenog na temelju Sporazuma između Europske zajednice i njezinih država članica, s jedne strane, i Švicarske Konfederacije, s druge strane, o slobodnom kretanju osoba od 31. ožujka 2012. o zamjeni Priloga II. tom Sporazumu o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti (SL 2012., L 103, str. 51.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 6., str. 319.), koja je stupila na snagu 1. travnja 2012. Taj prilog sada upućuje na uredbe br. 883/2004 i 987/2009.
- 14 Osim toga, u skladu s člankom 3. Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća (EZ) br. 647/2005 od 13. travnja 2005. o izmjeni Uredbe Vijeća br. 1408/71 i Uredbe br. 574/72 (SL 2005., L 117, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 1., str. 108.) područje primjene Uredbe br. 1408/71, koja je zamijenjena Uredbom br. 883/2004, tek od 1. siječnja 2005. odnosi se i na „mirovinske sheme mirovinskih fondova pri komorama slobodnih zanimanja” koji obuhvaćaju mirovinu koja se isplaćuje nakon obavljanja odvjjetničke djelatnosti, poput one o kojoj je riječ u glavnom postupku.

Austrijsko pravo

- 15 Odredbe kojima se uređuje upis u imenik Odvjjetničke komore u Austriji i stjecanje odgovarajuće starosne mirovine nalaze se u člancima 49. i 50. Rechtsanwaltsordnung (Zakon o odvjjetništvu) od 15. srpnja 1868. (RGrBl., 96/1868), u verziji od 23. prosinca 2020. (BGBl. I, 156/2020) (u daljnjem tekstu: RAO).
- 16 Članak 49. stavak 2. RAO-a glasi:

„Načelno su obveznici uplate doprinosa sve osobe upisane u imenik Austrijske odvjjetničke komore ili u popis odvjjetnika državljana države članice Europske unije koji vodi Austrijska odvjjetnička komora te odvjjetnički vježbenici upisani u imenik Austrijske odvjjetničke komore, osim ako su ti odvjjetnici i vježbenici zbog svoje odvjjetničke djelatnosti na temelju drugih propisa već obvezno osigurani u sustavu mirovinskog osiguranja države članice Europske unije, druge države članice Sporazuma o [EGP-u] ili Švicarske Konfederacije. Dvije ili više komora mogu osnovati i zajednički mirovinski fond.”
- 17 Člankom 50. stavkom 1. RAO-a u bitnome se predviđa da svaka osoba koja obavlja odvjjetničku djelatnost ima pravo na priznavanje starosne mirovine, invalidske mirovine ili mirovine za nadživjele osobe ako su ispunjene za to zahtijevane pretpostavke i ako nastupi događaj na temelju kojeg nastaje pravo na dotično davanje.
- 18 Na temelju članka 50. stavka 2. RAO-a, to pravo mora biti definirano u statutu mirovinskih fondova prema utvrđenim pravilima. Člankom 50. stavkom 2. točkom 2. podtočkom (c) pod (aa) RAO-a pojašnjava se da se, kako bi ishodila priznavanje prijevremene starosne mirovine, dotična osoba mora odreći obavljanja odvjjetničke djelatnosti u tuzemstvu i inozemstvu.
- 19 U članku 26. Verordnungsung der Vertreterversammlung des österreichischen Rechtsanwaltskammertages über die Versorgungseinrichtungen Teil A der österreichischen Rechtsanwaltskammern (Pravilnik skupštine predstavnika Österreichische

Rechtsanwaltskammertaga (Austrijska krovna odvjetnička komora) o mirovinskim fondovima za Dio A austrijskih odvjetničkih komora, u daljnjem tekstu: Statut Dijela A iz 2018.) u stavku 1. točki 8. kao uvjet priznavanja prijevremene starosne mirovine navodi se odricanje dotične osobe od obavljanja odvjetničke djelatnosti „bilo gdje”.

Glavni postupak i prethodna pitanja

- 20 Osoba FK, rođena 1954., istodobno je poljski i njemački državljanin. Od 8. ožujka 1984. upisana je u imenik odvjetnika Odvjetničke komore u Kölnu (Njemačka). Tamo obavlja profesionalnu djelatnost ne samo kao odvjetnik nego i kao stalni sudski tumač za poljski jezik. Od početka obavljanja odvjetničke djelatnosti uplaćivala je u mirovinski sustav savezne zemlje Sjeverne Rajne Vestfalije (Njemačka).
- 21 Godine 1996. osoba FK upisana je u imenik Odvjetničke komore u Beču u Austriji te je tamo obavljala odvjetničku djelatnost, dodatno uz obavljanje djelatnosti u Njemačkoj. Od upisa u taj imenik uplaćivala je doprinose u austrijski mirovinski sustav.
- 22 Središte interesa djelatnosti osobe FK i dalje je bilo u Kölnu do 2007., kada je prebacila svoje prebivalište i središte interesa svojih djelatnosti u Švicarsku, gdje sada obavlja odvjetničku djelatnost i gdje je na temelju upisa u imenik Odvjetničke komore u Kölnu upisana u popis odvjetnika državljana države članice Unije ili EFTA-e.
- 23 Od tada, vrijeme koje je osoba FK posvećivala obavljanju odvjetničke djelatnosti u Njemačkoj postupno se smanjivalo u korist vremena posvećenog obavljanju te djelatnosti u Švicarskoj, tako da je u posljednje vrijeme ona posvećivala 70 % svojega radnog vremena obavljanju navedene djelatnosti u svojem švicarskom uredu u odnosu na 25 % u svojem njemačkom uredu i 5 % u svojem austrijskom uredu. Međutim, radno vrijeme koje je osoba FK provela u svojem austrijskom uredu nikada nije prelazilo 10 % njezina ukupnog radnog vremena pri obavljanju te djelatnosti.
- 24 Osoba FK od 2018. prima prijevremenu starosnu mirovinu u Njemačkoj te tamo i dalje obavlja odvjetničku djelatnost.
- 25 Uplaćuje doprinose i u opći mirovinski sustav u Švicarskoj.
- 26 Dana 16. listopada 2017. osoba FK podnijela je Odvjetničkoj komori u Beču zahtjev za priznavanje prijevremene starosne mirovine od 1. studenoga 2017., u kojem je navela da se odriče obavljanja odvjetničke djelatnosti u Austriji te da zadržava svoj upis u imenik Odvjetničke komore u Kölnu i u popis odvjetnika državljana države članice Unije ili EFTA-e u Švicarskoj.
- 27 Odlukom povjerenstva Odvjetničke komore u Beču od 29. svibnja 2018. taj je zahtjev odbijen na temelju odredaba članaka 26. i 29. Statuta Dijela A iz 2018., na temelju kojih priznavanje starosne mirovine pretpostavlja odricanje dotične osobe od obavljanja odvjetničke djelatnosti „bilo gdje”.
- 28 Dana 3. kolovoza 2018. osoba FK podnijela je tužbu protiv te odluke Verwaltungsgerichtu Wien (Upravni sud u Beču, Austrija), sudu koji je uputio zahtjev, koji je potvrdio navedenu odluku.

- 29 Osoba FK podnijela je protiv odluke Verwaltungsgerichta Wien (Upravni sud u Beču) izvanrednu reviziju Verwaltungsgerichtshofu (Vrhovni upravni sud, Austrija). Potonji je poništio odluku uz obrazloženje, u bitnome, da Verwaltungsgericht Wien (Upravni sud u Beču) nije utvrdio relevantne činjenice prava Unije iako je osoba FK istaknula da se pravu Unije protivi nacionalni propis prema kojem se pravo na starosnu mirovinu uvjetuje time da dotična osoba odustane od obavljanja odvjetničke djelatnosti u tuzemstvu i inozemstvu.
- 30 Sud koji je uputio zahtjev, pred kojim se vodi glavni postupak, navodi da su posebni sustavi samozaposlenih osoba, uključujući one koje obavljaju odvjetničku djelatnost, do 1. siječnja 2005. u Njemačkoj i Austriji bili isključeni iz područja primjene Uredbe br. 1408/71 na temelju Priloga II. toj uredbi. Tek se od toga dana na te radnike počela primjenjivati ta uredba, nakon njezine izmjene na temelju koje nisu nastala nikakva prava za bilo koje od prethodnih razdoblja, iako su uzeta u obzir prethodno navršena razdoblja zaposlenja.
- 31 Taj sud smatra da treba primjenjivati članak 13. stavak 2. Uredbe br. 883/2004 kako bi se odredilo zakonodavstvo koje se primjenjuje na osobu koja poput osobe FK obavlja djelatnost samozaposlene osobe u dvije ili tri države članice.
- 32 Navedeni sud dvoji o tumačenju te odredbe u slučaju kada se središte interesa dotične osobe i mjesto njezina boravišta ne nalaze u državi članici jer prema doslovnom tumačenju navedene odredbe u takvom slučaju nije primjenjivo nikakvo zakonodavstvo države članice.
- 33 Ako bi bilo primjenjivo austrijsko zakonodavstvo, isti sud usto dvoji je li RAO u skladu s pravom Unije, osobito načelima jednakog postupanja i nediskriminacije, prava na vlasništvo i slobodnog kretanja osoba, odnosno slobode poslovnog nastana te treba li u slučaju niječnog odgovora na temelju načela nadređenosti prava Unije iz primjene izuzeti članak 50. stavak 2. točku 2. podtočku (c) pod (aa) RAO-a.
- 34 Naglašavajući da u glavnom postupku nedvojbeno postoji prekogranična situacija obuhvaćena pravom Unije, time što osoba FK boravi u dvije države članice i time što austrijska odredba utječe na pravni položaj zainteresirane osobe u Njemačkoj, sud koji je uputio zahtjev podsjeća na to da su na temelju članka 17. Povelje Europske unije o temeljnim pravima pravo na vlasništvo te stoga i imovinski interesi povezani sa socijalnim davanjima propisanim zakonom, poput starosnih mirovina, nepovredivi i da se ograničenja takvog temeljnog prava moraju opravdati ciljevima u općem interesu, da moraju biti prikladna za ostvarenje zadanog cilja i proporcionalna. U tom pogledu sud koji je uputio zahtjev dvoji o pitanju opravdavaju li interesi o kojima je riječ to da se pravo na starosnu mirovinu uvjetuje odricanjem dotične osobe od obavljanja odvjetničke djelatnosti na austrijskom državnom području i u inozemstvu. Naime, propis o kojem je riječ u glavnom postupku mogao bi predstavljati prepreku slobodi poslovnog nastana, koja je zajamčena odredbama članka 15. stavka 2. Povelje o temeljnim pravima i članka 49. UFEU-a.
- 35 Osim toga, sud koji je uputio zahtjev skreće pozornost na činjenicu da pravo Unije po svojoj prirodi dopušta nastavak obavljanja djelatnosti u državama članicama uz istodobno primanje starosne mirovine u drugoj državi članici, osobito ako je u okviru koordinacije sustava socijalne sigurnosti obrađeno pitanje razlike u dobi za umirovljenje u državama članicama.

36 U tim je okolnostima Verwaltungsgericht Wien (Upravni sud u Beču) odlučio prekinuti postupak i postaviti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. Kako treba tumačiti članak 13. stavak 2. točku (b) Uredbe br. 883/2004 ako se središte interesa djelatnosti osobe u kvantitativnom pogledu nalazi u državi koja nije država članica, u kojoj ta osoba ima i svoje boravište, i ta osoba osim toga djelatnost obavlja u dvije države članice (u Njemačkoj i Austriji), pri čemu je ta djelatnost u obje države članice tako podijeljena da se pretežiti dio nedvojbeno odvija u jednoj državi članici (u konkretnom slučaju, na njemačkom državnom području)?

U slučaju da iz tumačenja te odredbe proizlazi nadležnost Austrije, postavlja se sljedeće pitanje:

2. Jesu li odredba članka 50. stavka 2. točke 2. podtočke (c) pod (aa) [RAO-a] i odredba članka 26. stavka 1. točke 8. Statuta Dijela A iz 2018., koja se na toj odredbi temelji, u skladu s pravom Unije ili se pak njima povrjeđuje to pravo Unije i prava koja su njime zajamčena, time što se kao uvjet za priznavanje starosne mirove zahtijeva odricanje dotične osobe od obavljanja odjetničke djelatnosti u tuzemstvu i inozemstvu (članak 50. stavak 2. točka 2. podtočka (c) pod (aa) odnosno bilo gdje (članak 26. stavak 1. točka 8. Statuta Dijela A iz 2018.)?”

O prethodnim pitanjima

Uvodne napomene

37 Kada je riječ o formulaciji prvog pitanja, valja istaknuti, kao što to proizlazi iz točaka 11. do 13. ove presude, da u skladu s člankom 1. stavkom 2. Priloga II. Sporazumu EZ – Švicarska pojam „država(-e) članica(-e)” sadržan u aktima iz odjeljka A tog priloga podrazumijeva uključivanje Švicarske Konfederacije pored država članica Unije koje su obuhvaćene tim aktima.

38 Stoga time što u odjeljku A svojeg Priloga II, u njegovim različitim verzijama, izričito navodi uredbe br. 1408/71 i 883/2004, Sporazum EZ – Švicarska proširuje područje primjene tih uredbi na Švicarsku Konfederaciju na način da, protivno onomu što sud koji je uputio zahtjev sugerira u prvom pitanju, Švicarsku Konfederaciju za potrebe ovog predmeta ne treba smatrati trećom zemljom, nego državom članicom.

Prvo prethodno pitanje

39 Svojim prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita koje se zakonodavstvo primjenjuje na temelju članka 13. stavka 2. točke (b) Uredbe br. 883/2004 kada se mjesto boravišta i središte interesa djelatnosti dotične osobe nalaze u Švicarskoj i kada ta osoba također obavlja djelatnost, nejednako raspodijeljenu, u dvije druge države članice, u smislu članka 1. stavka 2. Priloga II. Sporazumu EZ – Švicarska, odnosno u Njemačkoj i u Austriji.

40 Valja podsjetiti na to da je u okviru postupka suradnje između nacionalnih sudova i Suda ustanovljene u članku 267. UFEU-a na Sudu da nacionalnom sudu pruži koristan odgovor koji će mu omogućiti da donese odluku u postupku koji se pred njim vodi. U tom smislu Sud će po potrebi preoblikovati pitanja koja su mu postavljena i u vezi s tim protumačiti sve odredbe prava Unije potrebne nacionalnim sudovima za donošenje odluke u postupcima koji se pred njima vode,

čak i kad te odredbe nisu izričito navedene u pitanjima koja mu upućuju ti sudovi (vidjeti, među ostalim, presude od 19. listopada 2017., Otero Ramos, C-531/15, EU:C:2017:789, t. 39. i navedenu sudsku praksu i od 19. rujna 2018., González Castro, C-41/17, EU:C:2018:736, t. 54.).

- 41 Stoga, iako je sud koji je uputio zahtjev formalno ograničio svoje prvo pitanje samo na zahtjev za tumačenje članka 13. stavka 2. točke (b) Uredbe br. 883/2004 te iako bi se zbog pojašnjenja danog u točki 38. ove presude, prema kojem Švicarsku Konfederaciju treba smatrati „državom članicom”, prethodno pitanje trebalo odnositi na tumačenje članka 13. stavka 2. točke (a) te uredbe, na Sudu je da iz svih elemenata koje mu je dostavio taj sud, posebno iz obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku, izvuče elemente prava Unije koji zahtijevaju tumačenje uzimajući u obzir predmet spora u glavnom postupku (vidjeti, među ostalim, presude od 19. listopada 2017., Otero Ramos, C-531/15, EU:C:2017:789, t. 40. i navedenu sudsku praksu i od 19. rujna 2018., González Castro, C-41/17, EU:C:2018:736, t. 55.).
- 42 U ovom slučaju elementi koji su dostavljeni u zahtjevu za prethodnu odluku pokazuju da Sud, kako bi dao koristan odgovor sudu koji je uputio zahtjev, treba tumačiti druge odredbe prava Unije.
- 43 Iz sudske prakse proizlazi da je odredbama Uredbe br. 883/2004 kao i odredbama Uredbe br. 1408/71 uspostavljen sustav koordinacije koji se, među ostalim, odnosi na određivanje zakonodavstva ili zakonodavstava primjenjivih na zaposlene i samozaposlene osobe koje se u različitim okolnostima koriste svojim pravom na slobodno kretanje (vidjeti u tom smislu presude od 3. travnja 2008., Derouin, C-103/06, EU:C:2008:185, t. 20., od 26. listopada 2016., Hoogstad, C-269/15, EU:C:2016:802, t. 33. i od 16. srpnja 2020., AFMB i dr., C-610/18, EU:C:2020:565, t. 40.).
- 44 Na temelju pravila predviđenih u tom sustavu koordinacije na dotične osobe primjenjuje se zakonodavstvo samo jedne države članice, tako da se izbjegnu teškoće koje mogu nastati slijedom istodobne primjene nekoliko nacionalnih zakonodavstava i otkloni nejednako postupanje do kojeg bi za osobe koje se kreću unutar Unije došlo zbog djelomičnog ili potpunog kumuliranja primjenjivih zakonodavstava (vidjeti u tom smislu presude od 26. veljače 2015., de Ruyter, C-623/13, EU:C:2015:123, t. 36. i 37.; od 26. listopada 2016., Hoogstad, C-269/15, EU:C:2016:802, t. 35. i 36. i od 16. srpnja 2020., AFMB i dr., C-610/18, EU:C:2020:565, t. 40.).
- 45 To načelo jedinstva primjenjivog zakonodavstva izraženo je osobito u članku 13. Uredbe br. 883/2004 kojim se određuje zakonodavstvo primjenjivo na osobu koja obavlja djelatnosti u dvije ili više država članica i kojim se u njegovu stavku 2. određuje da se na osobu koja inače obavlja djelatnost kao samozaposlena osoba u dvije ili više država članica primjenjuje ili zakonodavstvo države članice boravišta ako obavlja znatan dio svoje djelatnosti u toj državi članici (članak 13. stavak 2. točka (a) te uredbe) ili zakonodavstvo države članice u kojoj je središte interesa njezine djelatnosti ako nema boravište u jednoj od država članica u kojoj obavlja znatan dio svoje djelatnosti (članak 13. stavak 2. točka (b) navedene uredbe).
- 46 Članak 14. stavak 8. Uredbe br. 987/2009 pojašnjava da za potrebe primjene članka 13. stavaka 1. i 2. Uredbe br. 883/2004 „znatan dio” djelatnosti zaposlene ili samozaposlene osobe koja se obavlja u državi članici označava količinski značajan dio svih djelatnosti zaposlene ili samozaposlene osobe, s time da to ne mora nužno biti glavni dio tih djelatnosti. Kako bi se utvrdilo obavlja li se znatan dio svih djelatnosti u nekoj državi članici, u slučaju djelatnosti u svojstvu zaposlene osobe uzima se u obzir radno vrijeme i/ili naknada za rad. Udio u odnosu na te kriterije koji je manji od 25 % pokazatelj je da se u određenoj državi članici ne obavlja znatan dio djelatnosti (vidjeti u tom smislu presudu od 19. svibnja 2022., Ryanair, C-33/21, EU:C:2022:402, t. 63.).

- 47 Budući da je osoba FK boravila u Njemačkoj, gdje je bilo i središte interesa njezine djelatnosti prije nego što je prebacila svoje boravište u Švicarsku – gdje je trenutačno središte interesa njezine djelatnosti – valja smatrati da je, u skladu s člankom 13. stavkom 2. Uredbe br. 883/2004, ona obuhvaćena primjenom njemačkog ili švicarskog zakonodavstva.
- 48 U ovom slučaju, s obzirom na to da sud koji je uputio zahtjev ističe da radno vrijeme koje je osoba FK provela u svojem austrijskom uredu nikada nije prešlo 10 % njezina ukupnog radnog vremena prilikom obavljanja odvjetničke djelatnosti, valja smatrati da se prema kolizijskim pravilima uspostavljenima Uredbom br. 883/2004 ne primjenjuje austrijsko zakonodavstvo.
- 49 Iako cjelovitost sustava kolizijskih pravila uspostavljenih Uredbom br. 883/2004 u načelu djeluje na način da zakonodavcu svake države članice oduzima ovlast da svojevrijedno odredi doseg i pretpostavke primjene svojeg nacionalnog zakonodavstva u pogledu osoba koje su mu podvrgnute i u pogledu područja na kojem nacionalni propisi proizvode učinke (vidjeti, među ostalim, presude od 26. veljače 2015., de Ruyter, C-623/13, EU:C:2015:123, t. 34. i 35. te od 19. rujna 2019., van den Berg i dr., C-95/18 i C-96/18, EU:C:2019:767, t. 50.), načelo jednog primjenjivog zakonodavstva ne može oduzeti državi članici koja nije nadležna na temelju odredaba glave II. Uredbe br. 883/2004 mogućnost dodjele, pod određenim uvjetima, obiteljskih davanja ili starosne mirovine radniku migrantu u skladu sa svojim nacionalnim pravom, čak i ako se na njega, u skladu s člankom 13. te uredbe, primjenjuje zakonodavstvo druge države članice (vidjeti u tom smislu presude od 23. travnja 2015., Franzen i dr., C-382/13, EU:C:2015:261, t. 58. do 61. te od 19. rujna 2019., van den Berg i dr., C-95/18 i C-96/18, EU:C:2019:767, t. 53.).
- 50 Naime, jedini cilj kolizijskih pravila propisanih Uredbom br. 883/2004 jest utvrditi koje se zakonodavstvo primjenjuje na osobe koje se nalaze u situacijama iz odredaba kojima se određuju ta pravila (vidjeti u tom smislu presude od 26. listopada 2016., Hoogstad, C-269/15, EU:C:2016:802, t. 37. i od 1. veljače 2017., Tolley, C-430/15, EU:C:2017:74, t. 60.). Te odredbe kao takve nemaju za cilj odrediti uvjete priznanja prava ili obveze uključenja u određeni sustav socijalne sigurnosti (vidjeti u tom smislu presude od 11. lipnja 1998., Kuusijärvi, C-275/96, EU:C:1998:279, t. 29. i navedenu sudsku praksu i od 21. veljače 2013., Dumont de Chassart, C-619/11, EU:C:2013:92, t. 39.).
- 51 Slijedom toga, Uredba br. 883/2004 dopušta postojanje određenih sustava koji stvaraju različita potraživanja prema različitim institucijama protiv kojih korisnik ima izravna prava bilo na temelju samo internog prava bilo na temelju internog prava dopunjenog, ako je potrebno, pravom Unije (vidjeti u tom smislu presude od 21. veljače 2013., Dumont de Chassart, C-619/11, EU:C:2013:92, t. 40. i navedenu sudsku praksu i od 1. veljače 2017., Tolley, C-430/15, EU:C:2017:74, t. 57.).
- 52 Tako kolizijska pravila propisana Uredbom br. 883/2004 nisu namijenjena tomu da urede pitanje ima li radnik pravo na davanje koje je mogao steći na temelju doprinosa uplaćenih tijekom određenog razdoblja u sustav socijalne sigurnosti određene države članice.
- 53 U ovom slučaju, s jedne strane, valja naglasiti da sud koji je uputio zahtjev pojašnjava da su doprinosi koje je tužitelj iz glavnog postupka uplatio u posebne sustave koji se primjenjuju na osobe koje obavljaju odvjetničku djelatnost u Austriji bili isključeni iz područja primjene Uredbe br. 1408/71, zamijenjene Uredbom br. 883/2004, i da su ulazili u područje primjene tih uredbi tek od 1. siječnja 2005. S druge strane, iz spisa kojim raspolaže Sud ne proizlazi da se tužitelj iz glavnog

postupka poziva na primjenu pravila o zbrajanju ili uzimanju u obzir razdoblja navršenih u drugim državama članicama radi priznavanja zatražene prijevremene starosne mirovine, koja se temelji na primjeni jedino austrijskog prava.

- 54 Iz toga slijedi da se u sporu u glavnom postupku ne postavlja pitanje određivanja zakonodavstva koje se primjenjuje u skladu s kolizijskim pravilima propisanim u člancima 11. do 13. Uredbe 883/2004, nego samo pitanje primjene na dotičnu osobu sustava koji je predviđen zakonodavstvom dotične države članice u koji je ona uplaćivala.
- 55 Usto, taj zaključak potkrijepljen je argumentacijom koju ističe osoba FK i kojom se posebni sustav koji se primjenjuje na osobe koje obavljaju odvjetničku djelatnost kvalificira „sustavom dobrovoljnog ili izbornog produženog osiguranja”.
- 56 Naime, pod uvjetom provjere koju treba izvršiti sud koji je uputio zahtjev u pogledu kvalifikacije tog posebnog sustava kao „sustava dobrovoljnog ili izbornog produženog osiguranja”, barem u dijelu koji se odnosi na doprinose uplaćene od 1. siječnja 2005., takav sustav osiguranja, u skladu s odredbama članka 14. stavka 1. i članka 14. stavka 3. Uredbe br. 883/2004, izričito je isključen iz područja primjene mehanizma određivanja primjenjivog zakonodavstva uspostavljenog u toj uredbi. Tako osoba FK može imati pravo na to izborno produženo osiguranje u Austriji, čak i ako se na nju obvezno primjenjuje zakonodavstvo druge države članice, u ovom slučaju, švicarsko zakonodavstvo jer je počela uplaćivati u posebni sustav pokriva osoba koje obavljaju odvjetničku djelatnost u Austriji iako ona nije obuhvaćena područjem primjene Uredbe br. 1408/71, zamijenjene Uredbom br. 883/2004, i iako je u njega potom nastavila uplaćivati.
- 57 U takvom slučaju, osiguranik mora imati mogućnost da odluči hoće li za određena razdoblja produžiti ili prekinuti osiguranje iz obveznog sustava, pod uvjetom da taj odabir proizvodi učinke na opseg budućeg socijalnog davanja (vidjeti u tom smislu presudu od 12. veljače 2015., Bouman, C-114/13, EU:C:2015:81, t. 58.).
- 58 S obzirom na sva prethodna razmatranja, na prvo pitanje valja odgovoriti tako da se kolizijska pravila predviđena u članku 13. stavku 2. Uredbe br. 883/2004 ne primjenjuju na situaciju osobe koja boravi u državi članici u kojoj je i središte interesa njezine djelatnosti, pri čemu ona obavlja djelatnost – neravnomjerno raspodijelenu – u dvije druge države članice, kada je riječ o određivanju ima li ta osoba izravna prava prema institucijama jedne od tih dviju država članica na temelju doprinosa uplaćenih tijekom određenog razdoblja.

Drugo prethodno pitanje

- 59 Svojim drugim prethodnim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li pravo Unije tumačiti na način da mu se protivi nacionalni propis prema kojem priznavanje zatražene prijevremene mirovine ovisi o odricanju dotične osobe od obavljanja odvjetničke djelatnosti ne samo na području dotične države članice nego i u inozemstvu.
- 60 U tom pogledu valja utvrditi da situacija osobe koja obavlja odvjetničku djelatnost, državljanina države članice koji odlazi u drugu državu članice kako bi tamo obavljao djelatnost u okviru dotične regulirane profesije, može biti obuhvaćena člankom 49. UFEU-a o slobodi poslovnog nastana ako ga obično plaća klijent ili člankom 45. UFEU-a o slobodnom kretanju radnika u slučaju kada njegova naknada ima oblik plaće (vidjeti u tom smislu presude od 30. studenoga 1995., Gebhard, C-55/94, EU:C:1995:411, t. 22. do 25. i od 17. prosinca 2020., Onofrei, C-218/19, EU:C:2020:1034, t. 23.).

- 61 Kada je riječ o pitanju je li austrijski propis o kojemu je riječ u glavnom postupku ograničenje slobode poslovnog nastana ili slobodnog kretanja radnika, valja podsjetiti na to da se Uredbom br. 883/2004 ne uspostavlja opći sustav socijalne sigurnosti, nego dopušta postojanje različitih nacionalnih sustava. Države članice zadržavaju svoju nadležnost za uređenje svojih sustava socijalne sigurnosti, a u nedostatku harmonizacije na razini Unije određivanje pretpostavki za stjecanje prava na davanja stvar je zakonodavstva svake države članice. U izvršavanju tih ovlasti države članice, međutim, trebaju poštovati pravo Unije, osobito odredbe UFEU-a o slobodi svakoga građanina Unije da se kreće i boravi na području država članica (vidjeti, među ostalim, presude od 21. veljače 2013., *Salgado González*, C-282/11, EU:C:2013:86, t. 35. do 37., od 5. studenoga 2014., *Somova*, C-103/13, EU:C:2014:2334, t. 33. do 35. i od 21. listopada 2021., *Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Warszawie*, C-866/19, EU:C:2021:865, t. 27. i navedenu sudsku praksu).
- 62 Valja također podsjetiti na to da ukupnost odredaba UFEU-a koje se odnose na slobodno kretanje osoba i slobodu poslovnog nastana ima za cilj olakšati građanima Unije obavljanje profesionalnih djelatnosti bilo koje prirode na području Unije te se protivi mjerama koje bi mogle staviti u nepovoljniji položaj te državljane kada žele obavljati gospodarsku djelatnost na državnom području druge države članice (vidjeti u tom smislu osobito presude od 15. prosinca 1995., *Bosman*, C-415/93, EU:C:1995:463, t. 94. i od 5. studenoga 2014., *Somova*, C-103/13, EU:C:2014:2334, t. 36.).
- 63 Posljedično, te odredbe protive se svakoj nacionalnoj mjeri koja je, iako primijenjena bez diskriminacije temeljem državljanstva, u mogućnosti otežati ili učiniti manje privlačnim uživanje temeljnih sloboda koje UFEU jamči državljanima Unije (vidjeti u tom smislu presude od 1. travnja 2008., *Gouvernement de la Communauté française i gouvernement wallon*, C-212/06, EU:C:2008:178, t. 45. i od 5. studenoga 2014., *Somova*, C-103/13, EU:C:2014:2334, t. 38.).
- 64 U ovom slučaju valja utvrditi da se propis o kojemu je riječ u glavnom postupku može primijeniti bez razlike na sve osobe koje obavljaju odvijetničku djelatnost i stoga ne čini diskriminaciju na temelju državljanstva.
- 65 Međutim, valja istaknuti da uvjet poput onog propisanog u austrijskom zakonodavstvu, kojim se zahtijeva da se dotična osoba odrekne obavljanja odvijetničke djelatnosti u tuzemstvu i inozemstvu kako bi imala pravo na priznavanje prijevremene mirovine, osobe koje imaju pravo na takvu mirovinu može odvratiti od toga da koriste svoju slobodu poslovnog nastana ili svoju slobodu kretanja.
- 66 Osim toga, iako takvo odricanje može prihvatiti osoba koja je svoju cjelokupnu profesionalnu djelatnost obavljala u Austriji, ono se može pokazati teže prihvatljivim za osobu koja je koristila slobodu poslovnog nastana, odnosno slobodno kretanje, i kojoj se osobito zabranjuje da nastavi obavljati svoju profesionalnu djelatnost u drugoj državi članici zbog toga što tamo nije navršila zakonsku dob za umirovljenje.
- 67 Iz toga proizlazi da je propis o kojem je riječ u glavnom postupku prepreka slobodama zajamčenima člancima 45. i 49. UFEU-a, koja može biti dopuštena samo ako ima legitiman cilj koji je u skladu s Ugovorom te je opravdana važnim razlozima u općem interesu. No, u tom slučaju, potrebno je još i da njezina primjena bude prikladna za ostvarenje predmetnog cilja i da ne prelazi ono što je nužno za njegovo postizanje (vidjeti osobito presude od 16. svibnja 2013.,

Wencel, C-589/10, EU:C:2013:303, t. 70. i navedenu sudsku praksu, od 5. studenoga 2014., Somova, C-103/13, EU:C:2014:2334, t. 46. i od 17. prosinca 2020., Onofrei, C-218/19, EU:C:2020:1034, t. 32.).

- 68 U tom pogledu austrijska vlada tvrdi da važan razlog u općem interesu kojim se opravdava dotična mjera proizlazi iz svrhe sustava o kojem je riječ u glavnom postupku, kojim dotična mirovina zamjenjuje raniji prihod, a kojoj se ne bi trebali dodati prihodi od djelatnosti koja se obavlja u punom radnom vremenu. Cilj nije samo taj da se zaštite osobe koje i dalje obavljaju odvijetničku djelatnost od tržišnog natjecanja s onima koji su već u mirovini, nego i da se zajamči financijska održivost dotičnog mirovinskog sustava koji nije dio općeg mirovinskog sustava koji se financira sustavom međugeneracijske solidarnosti, za razliku od sustavâ kapitalizacije.
- 69 U tom pogledu valja istaknuti da je Sud priznao legitimnost ciljeva u području radne politike, kao što su oni kojima se nastoje, među ostalim, uspostaviti dobne granice za obvezan prestanak obavljanja djelatnosti kojima se nastoji poticati uvođenje ravnoteže u dobnu strukturu (vidjeti u tom smislu presudu od 21. srpnja 2011., Fuchs i Köhler, C-159/10 i C-160/10, EU:C:2011:508, t. 50.).
- 70 Naime, legitimnost takvog cilja od općeg interesa koji se odnosi na politiku zapošljavanja ne može se razumno dovesti u pitanje s obzirom na to da je, u skladu s člankom 3. stavkom 3. prvim podstavkom UEU-a, promicanje visoke razine zaposlenosti jedan od ciljeva koje nastoji postići Europska unija (vidjeti u tom smislu presudu od 2. travnja 2020., Comune di Gesturi, C-670/18, EU:C:2020:272, t. 36. i navedena sudska praksa).
- 71 Iako se ne može osporavati da nacionalno zakonodavstvo kojim se tržište rada uređuje kako bi se oslobodila radna mjesta koja zauzimaju osobe u dobi pred umirovljenje i kako bi se zajamčilo zdravo tržišno natjecanje unutar profesije može biti prikladno za jamčenje ostvarenja zadanog cilja, nasuprot tomu, valja utvrditi da se, s obzirom na to se njime zahtijeva odricanje dotične osobe od obavljanja odvijetničke djelatnosti na području dotične države članice i u inozemstvu, ne može isključiti da to zakonodavstvo prelazi ono što je nužno za postizanje tog cilja.
- 72 Naime, čini se da nacionalni propis kojim se zahtijeva odricanje dotične osobe od obavljanja odvijetničke djelatnosti na području dotične države članice i u inozemstvu, kako bi se zaštitile osobe koje i dalje obavljaju tu djelatnost od tržišnog natjecanja s osobama koje su već ostvarile svoje pravo na mirovinu, prelazi ono što je nužno za postizanje navedenog cilja jer se potonji može postići ograničavanjem tog odricanja od obavljanja ikakve profesionalne djelatnosti samo na državno područje, odnosno na ograničeno zemljopisno područje u drugoj državi članici. Usto, takvim propisom ne uzima se u obzir činjenica da uvjeti stjecanja i zadržavanja prava na mirovinu nisu usklađeni među državama članicama, nego da su samo koordinirani pravom Unije te da dotične osobe mogu biti dužne nastaviti obavljati djelatnost u drugim državama članicama kako bi stekle svoje pravo na mirovinu na temelju dotičnih nacionalnih prava.
- 73 Osim toga, čini se da uvjet odricanja dotične osobe od obavljanja odvijetničke djelatnosti u tuzemstvu i inozemstvu prelazi ono što je nužno da bi se izbjeglo to da se na tako isplaćenu prijevremenu mirovinu dodaju prihodi od djelatnosti u punom radnom vremenu.
- 74 Kada je riječ o cilju financijske održivosti dotičnog posebnog sustava, iako je točno da opasnost od ozbiljnog ugrožavanja financijske ravnoteže sustava socijalne sigurnosti može biti važan razlog u općem interesu (vidjeti osobito presude od 28. travnja 1998., Kohll, C-158/96, EU:C:1998:171, t. 41. i od 11. siječnja 2007., ITC, C-208/05, EU:C:2007:16, t. 43.), iz pojašnjenja koja je pružila

austrijska vlada ipak ne proizlazi jasno čime bi sustav financiranja tog posebnog sustava, koji ovisi o doprinosima njegovih korisnika, bio ozbiljno ugrožen činjenicom da korisnici prijevremenih mirovina navedenog posebnog sustava nastavljaju obavljati djelatnost u drugim državama članicama.

- 75 Stoga, iako je u konačnici na sudu koji je uputio zahtjev da odredi ispunjava li i u kojoj mjeri dotični nacionalni propis uvjet proporcionalnosti u pogledu provedbe cilja financijske održivosti dotičnog posebnog sustava, s obzirom na spis kojim Sud raspolaže čini se da se taj cilj može postići manje ograničavajućim sredstvima.
- 76 S obzirom na sva prethodna razmatranja, na drugo pitanje valja odgovoriti tako da članke 45. i 49. UFEU-a treba tumačiti na način da im se protivi nacionalni propis kojim se priznavanje prijevremene starosne mirovine uvjetuje odricanjem dotične osobe od obavljanja odvjetničke djelatnosti a da se pritom ne uzima u obzir država članica u kojoj se dotična djelatnost obavlja.

Troškovi

- 77 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (sedmo vijeće) odlučuje:

- 1. Kolizijska pravila predviđena u članku 13. stavku 2. Uredbe (EZ) br. 883/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti ne primjenjuju se na situaciju osobe koja boravi u državi članici u kojoj je i središte interesa njezine djelatnosti, pri čemu ona obavlja djelatnost – neravnomjerno raspodijeljenu – u dvije druge države članice, kada je riječ o određivanju ima li ta osoba izravna prava prema institucijama jedne od tih dviju država članica na temelju doprinosa uplaćenih tijekom određenog razdoblja.**
- 2. Članke 45. i 49. UFEU-a treba tumačiti na način da im se protivi nacionalni propis kojim se priznavanje prijevremene starosne mirovine uvjetuje odricanjem dotične osobe od obavljanja odvjetničke djelatnosti a da se pritom ne uzima u obzir država članica u kojoj se dotična djelatnost obavlja.**

Potpisi